Mededeling aan de raad

Van	:	Werkgroep Toekomstvisie Ooststellingwerf
Onderwerp	:	Voorbereiding werkvergadering 13 mei 2025
Portefeuillehouder	:	Jack Werkman

Kennis te nemen van

Het programma van de werkvergadering op 13 mei en uw voorbereiding op die avond.

Inleiding

Op 9 juli 2024 stelde de gemeenteraad bij de kaderbrief budget vast om in 2025 een Toekomstvisie te maken voor Ooststellingwerf.
Op 13 mei nemen we u mee in de stand van zaken en halen we uw mening op over mogelijke richtingen voor de Toekomstvisie. Dat doen we aan de hand van uitdagingen die de komende jaren op ons afkomen.

Kernboodschap

In de Toekomstvisie schetsen we hoe we willen dat Ooststellingwerf er in 2040 uitziet. Een realistisch en tot de verbeelding sprekend toekomstbeeld.
Een toekomstvisie geeft de gemeente een helder beeld van waar zij naartoe wil. Dit helpt bij het stellen van prioriteiten en voorkomt dat we vooral bezig zijn met dingen op korte termijn.
Met een visie ontstaat samenhangend beleid dat verschillende domeinen (zoals wonen, zorg, duurzaamheid, economie) met elkaar verbindt.

Veranderingen in de samenleving
De samenleving verandert voortdurend. We staan voor complexe vraagstukken zoals woningnood, klimaatverandering, vergrijzing, leefbaarheid en armoede.
Een Toekomstvisie helpt ons om proactief in te spelen op deze ontwikkelingen en deze uitdagingen gestructureerd aan te pakken, door integraal beleid te ontwikkelen dat meerdere problemen tegelijk aanpakt.

Hoe pakken we dat aan?
Samen met inwoners en ondernemers hebben we onderzocht hoe de gemeente zich kan ontwikkelen en wat daarvoor nodig is.

Dat deden we onder andere zo:

- Analyse van ons bestaande beleid
  Wat zijn onze sterktes en zwaktes. Waar liggen kansen en uitdagingen. En waar sluit beleid wel en waar minder goed op elkaar aan. Welke keuzes hebben we al gemaakt en welke beleidsdilemma's zien we daarbij?
- Onderzoek Planbureau Fryslân
  Het planbureau heeft een rapportage uitgebracht waarin de Brede Welvaart in Ooststellingwerf is vergeleken met Friesland en Zuidoost Friesland. Het rapport geeft inzicht in hoe het nu met onze inwoners en onze lokale samenleving gaat en voor welke uitdagingen we komen te staan.
- Onderzoek Bureau Louter
  Bureau Louter bracht in beeld welke factoren een rol spelen bij de aantrekkelijkheid van Ooststellingwerf voor jongvolwassenen (onderwijs, werk, wonen, vrije tijd, bereikbaarheid, voorzieningen, leefomgeving).
- Mening en behoefte van inwoners
  Op verschillende momenten vragen we inwoners naar hun mening of behoefte over bepaalde onderwerpen. Denk aan de Burgerpeiling, het Inwonerpanel en gesprekken. Bij de analyse van ons bestaande beleid hebben we de uitkomsten uit deze onderzoeken en gesprekken meegenomen.
  Op de open dag van de gemeente op 24 mei vragen we inwoners naar hun beleving van de identiteit van Ooststellingwerf en Ooststellingwervers. Die identiteit laat immers zien wat inwoners belangrijk vinden, waar ze trots op zijn en wat ze willen behouden. Dat geeft mede richting aan de Toekomstvisie.
- Mening en behoefte van ondernemers
  Via het Ondernemerscollectief Ooststellingwerf hebben we met een digitale vragenlijst aan ondernemers gevraagd hoe zij de toekomst van hun onderneming zien en wat nodig is om succesvol te blijven ondernemen in Ooststellingwerf.
  Vervolgens hebben we in een verdiepende sessie met het Ondernemerscollectief thema's die op lange termijn spelen concreet gemaakt als bouwsteen voor de Toekomstvisie.

Werkvergadering op 13 mei
Op 13 mei gaan we verder in op de uitdagingen die op ons af komen en gaan we aan de slag om te komen tot richtinggevende thema's voor de Toekomstvisie. Dit doen we in een actieve werkvorm, onder leiding van Avelien Haan-Kamminga.

Wat gaan we doen?
We leggen zeven uitdagingen aan u voor, met daarbij twee uitersten voor de aanpak van de uitdaging.
We vragen u per uitdaging de voor- en nadelen van de twee uitersten op een rij te zetten en daarna aan te geven wat u wel en niet aanspreekt en vooral waarom. Dat geeft ons inzicht in de afwegingen die voor u belangrijk zijn. Daarmee kunnen wij verder aan de slag om vorm te geven aan de Toekomstvisie.

Opdracht vooraf
Wilt u vóór de werkvergadering de uitdagingen en uitersten doornemen en in uw fractie bespreken? In de werkvergadering worden de uitdagingen behandeld, in verschillende werkvormen. U kunt als individu niet bij alle zeven uitdagingen langs. Daarom vragen we u vooraf na te denken over welke **vijf uitdagingen** u uw mening wilt geven.

Het gaat om de volgende uitdagingen:

1. Vergrijzing en minder jongeren

Uitersten:
Ouderen op 1:
In Ooststellingwerf voelt het als een luxe resort voor ouderen: gezonde lucht, ruime bungalows, brede trottoirs en overal zorgpunten en ontmoetingsplekken. De terrassen zijn gevuld met grijze koppen en rollators. Speeltuinen worden beweegplekken. Er zijn geen scholen meer, voor jongeren is leven hier onbetaalbaar.

Jongeren op 1: Ooststellingwerf bruist van de jonge gezinnen en studenten. Hippe koffiebars en flexwerkplekken vullen de dorpskernen. Fietspaden en OV zijn top, festivals en start-ups schieten uit de grond. Ouderen voelen zich er minder thuis: zorgvoorzieningen verdwijnen en rust is schaars.

2. Gemeenschap onder druk

Uitersten:
Inzetten op een sterke gemeenschap:
De gemeente kiest actief voor het versterken van gemeenschapszin en investeert hiervoor geld en menskracht. Elk dorp heeft een levendig dorpshuis waar jong en oud samenkomt. Subsidies zorgen voor bloeiende verenigingen en sterke sociale samenhang. Wie niet actief meedoet, valt buiten de boot.

Uitgaan van zelfredzaamheid:
De gemeente houdt bewust afstand en laat de samenleving haar eigen vorm vinden. Inwoners regelen zelf hun sociale netwerk, sport, ontmoeting en zorg. De gemeente ondersteunt alleen de echt kwetsbaren. Er zijn nog maar weinig verenigingen. Wie niet zelfredzaam is, kan op de gemeente rekenen.

3. Druk op economie en werkgelegenheid

Uitersten:
Houden wat we hebben:
Het dorpsleven blijft vertrouwd. Boerenbedrijven draaien door, ambachtelijke bedrijven en familiebedrijven blijven bestaan. Het soort werkgelegenheid is stabiel en vooral gericht op mbo. Jeugd die meer wil trekt naar de stad.

Inzetten op vernieuwing:
Drones en robots bewerken het land, Ooststellingwerf produceert groene energie en startups vestigen zich in hightech hubs. Studenten werken op de Appelscha University aan de toekomst. Praktijkgeschoolden vinden steeds moeilijker een passende werkplek.

4. Druk op voorzieningen in het landelijk gebied

Uitersten:
Elk dorp telt:
Elk dorp heeft eigen voorzieningen. De dorpen blijven levendig en herkenbaar. Maar het kost veel om alles in de lucht te houden. De voorzieningen zijn verspreid over de verschillende dorpen. Inzet van veel vrijwilligers is essentieel.

Oosterwolde heeft 't:
Oosterwolde is een moderne stad-in-een-dorp. Er zijn flats, een groot winkelcentrum en een mobiliteitshub. Het centrum bruist, de omliggende dorpen zijn rustig. Wie buiten Oosterwolde woont, kiest daarvoor en is zelfredzaam of samenredzaam.

5. Ruimte voor natuur en klimaat

Uitersten:
Houden wat we hebben:
Het landschap is adembenemend. Uitgestrekte natuurgebieden en biologische landbouw bloeien. Toerisme richt zich op natuurbeleving en duurzaamheid. De lucht is schoon en de biodiversiteit hoog. Massatoerisme en grote winkelketens vind je hier niet.

Economie op 1:
De regio gonst van activiteit: bedrijventerreinen, woningbouwprojecten en een bruisende economie. Groen maakt plaats voor wonen en bedrijvigheid met innovatieve oplossingen voor hittestress en wateroverlast.

6. Toenemende digitalisering en technologie

Uitersten:
Digitaal voorop:
Slimme sensoren, zelfrijdende shuttles en AI-gestuurde gezondheidszorg maken het leven makkelijk. Drones bezorgen de boodschappen en online participatie vervangt de dorpsvergadering. Leven wordt een uitdaging voor digitaal geletterden.

Mensen voorop:
Technologie is er om te ondersteunen. Ontmoeting tussen mensen blijft de kern van de gemeenschap in de dorpen. Sommige diensten zijn moeilijker te organiseren. Ooststellingwerf ontwikkelt digitaal in het tempo van de inwoners en loopt niet voorop.

7. Inclusieve besluitvorming en participatie

Uitersten:
Participatie voorop:
Inwoners hebben veel invloed en beslissen mee in burgerberaden. De gemeenteraad stelt financiële kaders, ambtenaren begeleiden het proces en inwoners beslissen. Het kost veel tijd, maar wie mondig is en meedoet, heeft veel invloed op de leefomgeving.

Kerntaken voorop:
De gemeente trekt zich terug op haar kerntaken en voert ze daadkrachtig uit. Regels zijn helder, voorzieningen zijn efficiënt geregeld. Er is weinig ruimte voor maatwerk en inwoners hebben maar beperkt invloed op de leefomgeving.

Extra informatie
Voor meer achtergrond bij de uitdagingen verwijzen we u naar de trendverkenning van Planbureau Fryslân als bijlage bij deze mededeling.

Ook kan dit filmpje ter informatie en inspiratie dienen: Floris Alkemade | Zomergasten in het kort.

Het zijn fragmenten uit een interview met Floris Alkemade, architect en Rijksbouwmeester. Alkemade presenteerde tijdens zijn termijn namens het College van Rijksadviseurs Panorama Nederland, een toekomstperspectief voor de inrichting van Nederland, met als hoofdthema's water, boerenland, verstedelijking en duurzame energie.

Via de tekst onder het filmpje, kunt u gemakkelijk kiezen welke fragmenten u wilt zien.

Tijdschema van de avond

- 20.00 presentatie proces toekomstvisie en resultaten uit onderzoek
- 20.20 interactieve werkvorm in drie rondes:
    - 20.20-20.50 Voor- en nadelen uitersten inventariseren
    - 20.50-21.30 Uitersten wegen en waarderen
    - 21.30-21.40 Prioriteren van uitdagingen: welke hebben de meeste impact op de toekomst?
- 21.40 Samenvatten en vooruitblik vervolg proces Toekomstvisie
- 22.00 Afsluiting
  Tussendoor is er ruimte voor pauze.

Vervolg

Na de werkvergadering leggen we de voorkeuren en argumenten van de raad naast elkaar en vertalen ze in keuzes voor de Toekomstvisie.

Die keuzes bespreken we met het college. Vervolgens schetsen we de contouren van de Toekomstvisie.
In september leggen we die schets voor aan onze inwoners (via de plaatselijk belangen) en ondernemers (OCO). We vragen hen of de visie herkenbaar is en een realistische ambitie in zich heeft.
Daarna scherpen we de Toekomstvisie verder aan en maken hem compleet.

In november leggen we de Toekomstvisie voor aan het college van B&W. Daarna kan in december besluitvorming in de gemeenteraad plaatsvinden.

Bijlagen

- Trendverkenning Planbureau Fryslân.
- Youtube filmpje Zomergasten met Floris Alkemade: Floris Alkemade | Zomergasten in het kort.